

Когенераційні установки в Україні в сучасний період

- Висока централізація електрогенеруючих потужностей;
- Вразливість інфраструктури до можливих атак;
- Необхідність в підтриманні працездатності основних ланок критичної інфраструктури (електропостачання лікарень, насосні станції, котельні, ІТП тощо);
- Покриття дефіцитів ("НЕК "Укренерго" для покриття попиту застосовувало аварійну допомогу з енергосистеми Польщі та Румунії. 22 серпня енергосистема отримала рекордний обсяг– 3900 МВт-год.")
- При відбудові та впровадженню ВДЕ буде не вистачати балансуєчих потужностей.

Поняття енергоефективної системи тепlopостачання

- **Ефективне централізоване тепlopостачання** - система централізованого тепlopостачання, що використовує мінімум 50 відсотків відновлюваної енергії або 50 відсотків скидної теплової енергії, або **75 відсотків теплової енергії, виробленої у процесі когенерації**, або 50 відсотків сукупності такої енергії та тепла;

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про енергетичну ефективність

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2022, № 2, ст.8)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

[№ 2392-ІХ від 09.07.2022](#)

[№ 2710-ІХ від 03.11.2022](#)

[№ 3220-ІХ від 30.06.2023](#)}

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади відносин, що виникають у сфері забезпечення енергетичної ефективності під час виробництва, транспортування, передачі, розподілу, постачання та споживання енергії.

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

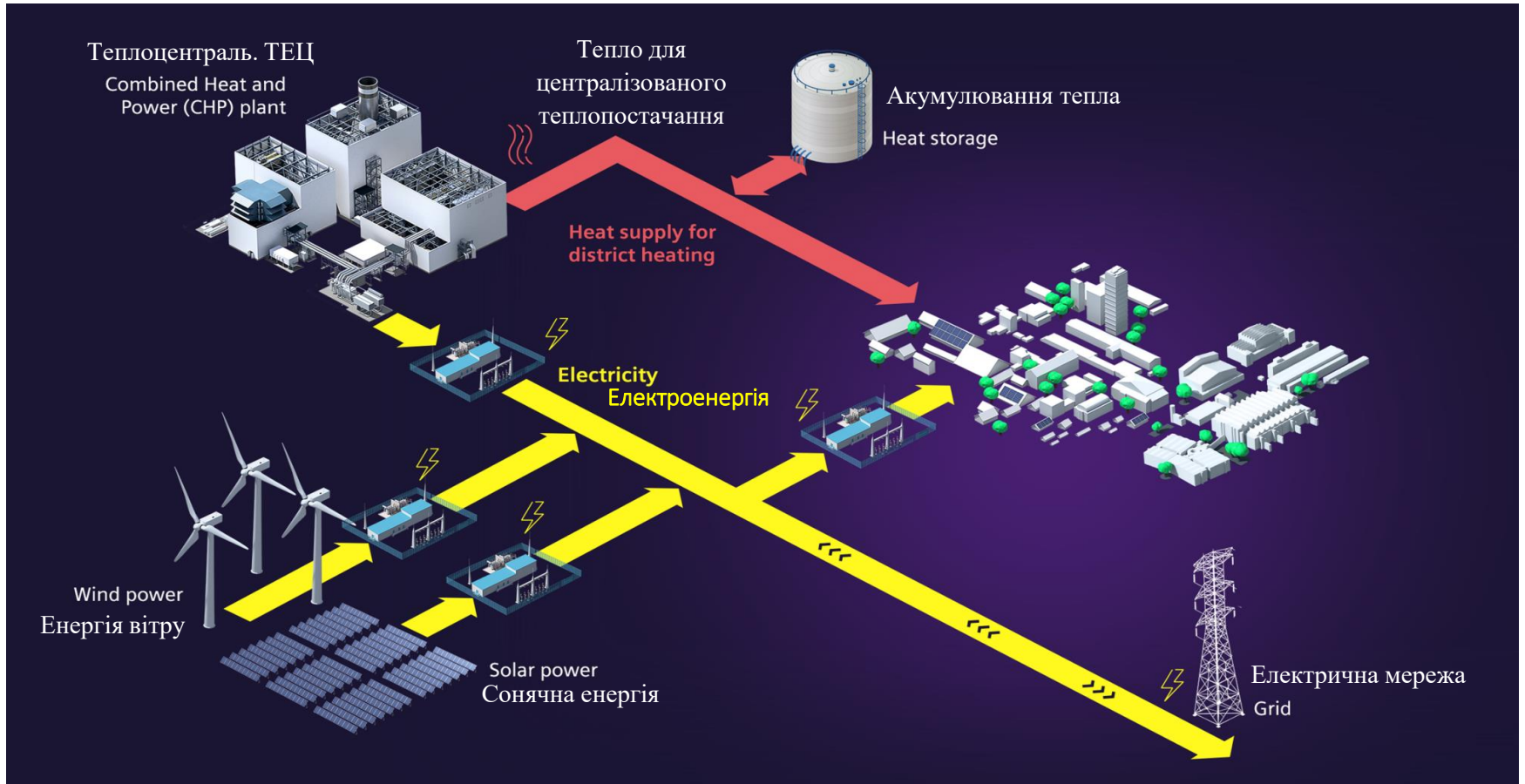
1) вимога до екодизайну - будь-яка вимога щодо продукції, що споживає енергію (далі - енергоспоживча продукція), до проектування такої продукції, спрямована на поліпшення її екологічних характеристик, а також вимога щодо надання інформації про елемент або функцію енергоспоживчої продукції, що протягом всього життєвого циклу продукції може впливати на навколишнє природне середовище;

2) **високоєфективна когенераційна установка** - когенераційна установка з високим коефіцієнтом корисної дії, яка забезпечує економію первинної енергії на рівні не нижче 10 відсотків порівняно з контрольними значеннями ефективності для окремого виробництва електричної і теплової енергії, а також мала когенераційна установка та мікрокогенераційна установка, що забезпечують економію первинної енергії;

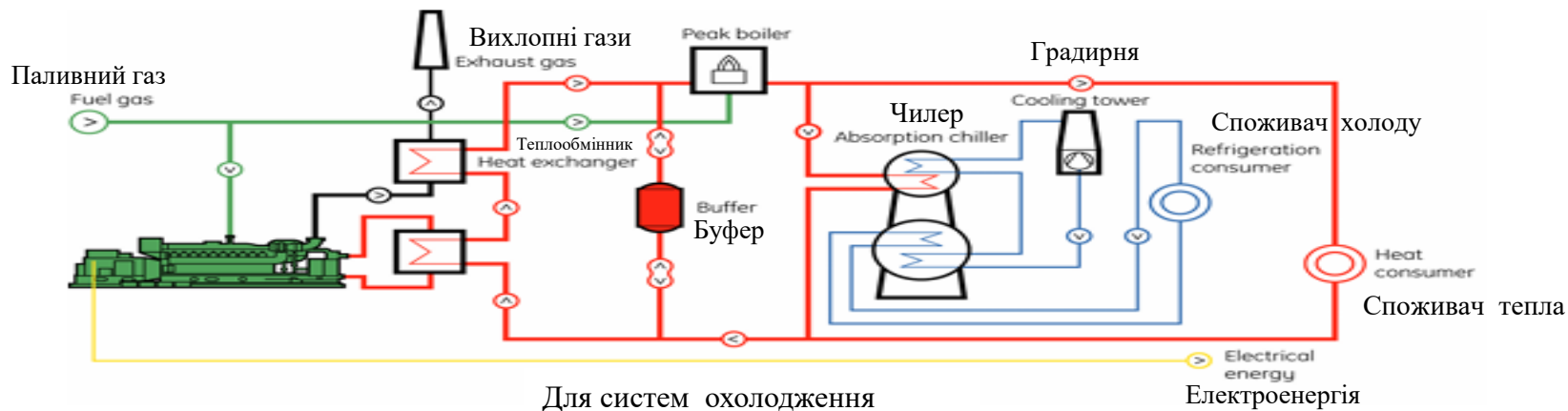
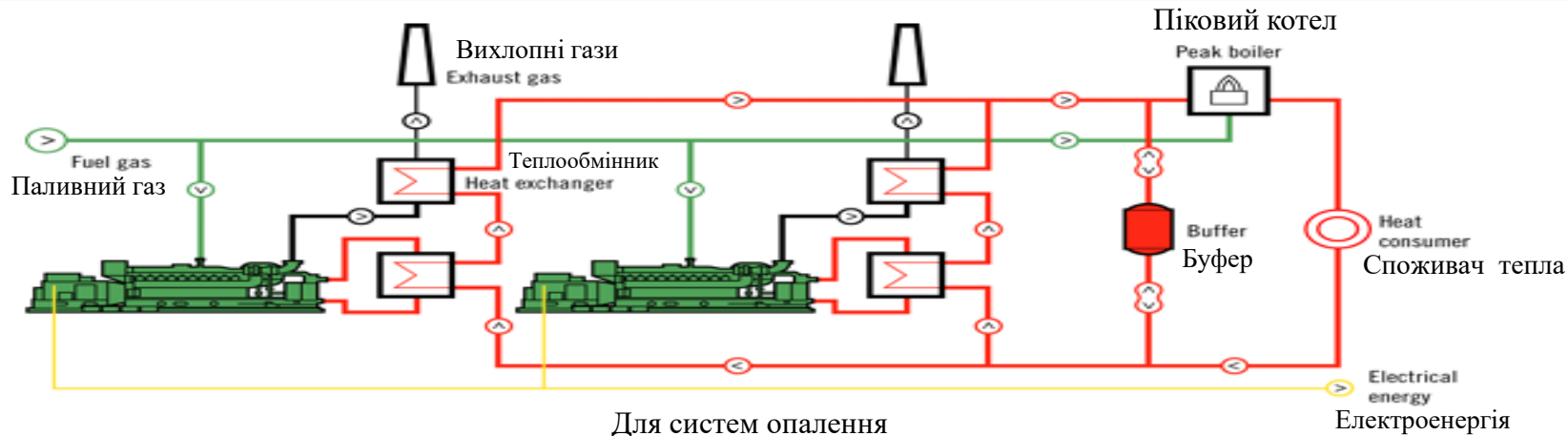
Типи когенераційних установок

- Газотурбінні станції (Gas turbine CHP) Промисловість
- Парогазові станції (Combined Cycle Gas Turbine, CCGT) Промисловість
- Газопоршневі станції (Gas engine power plant) Ком. тепло. Промисловість
- ТЕЦ з теплофікаційними турбінами (CHP):
  - паротурбінні з турбіною з протитиском і відпуском тепловим споживачам всієї або частини відпрацьованої в ній пари (Back Pressure Steam Turbine); Ком. тепло. Промисловість
  - паротурбінні з конденсаційною турбіною, яка має теплофікаційний відбір або відбори для відпуску пари тепловим споживачам (Extraction Turbine); Ком. тепло. Промисловість
  - турбіни ORC (Organic Rankine Cycle).

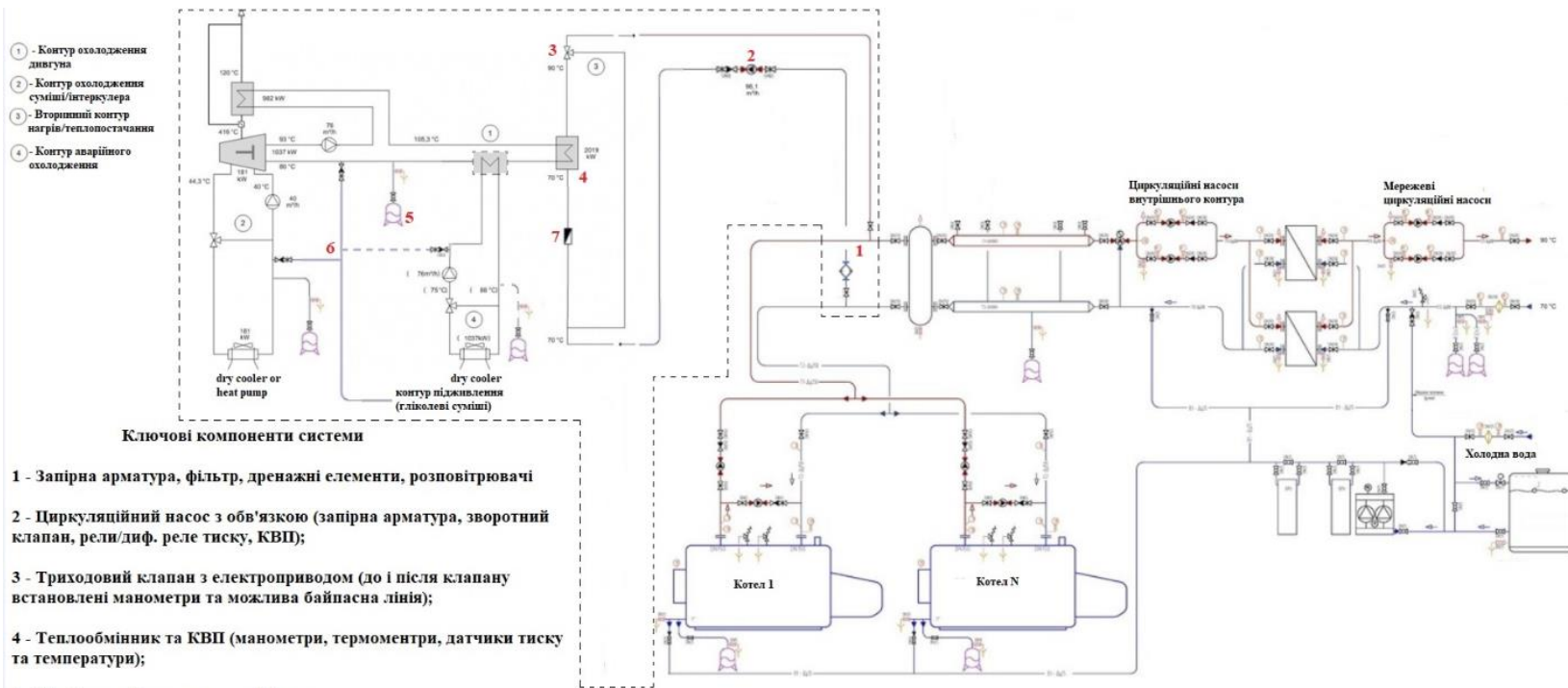
Сучасна теплоцентраль з поновленими джерелами енергії

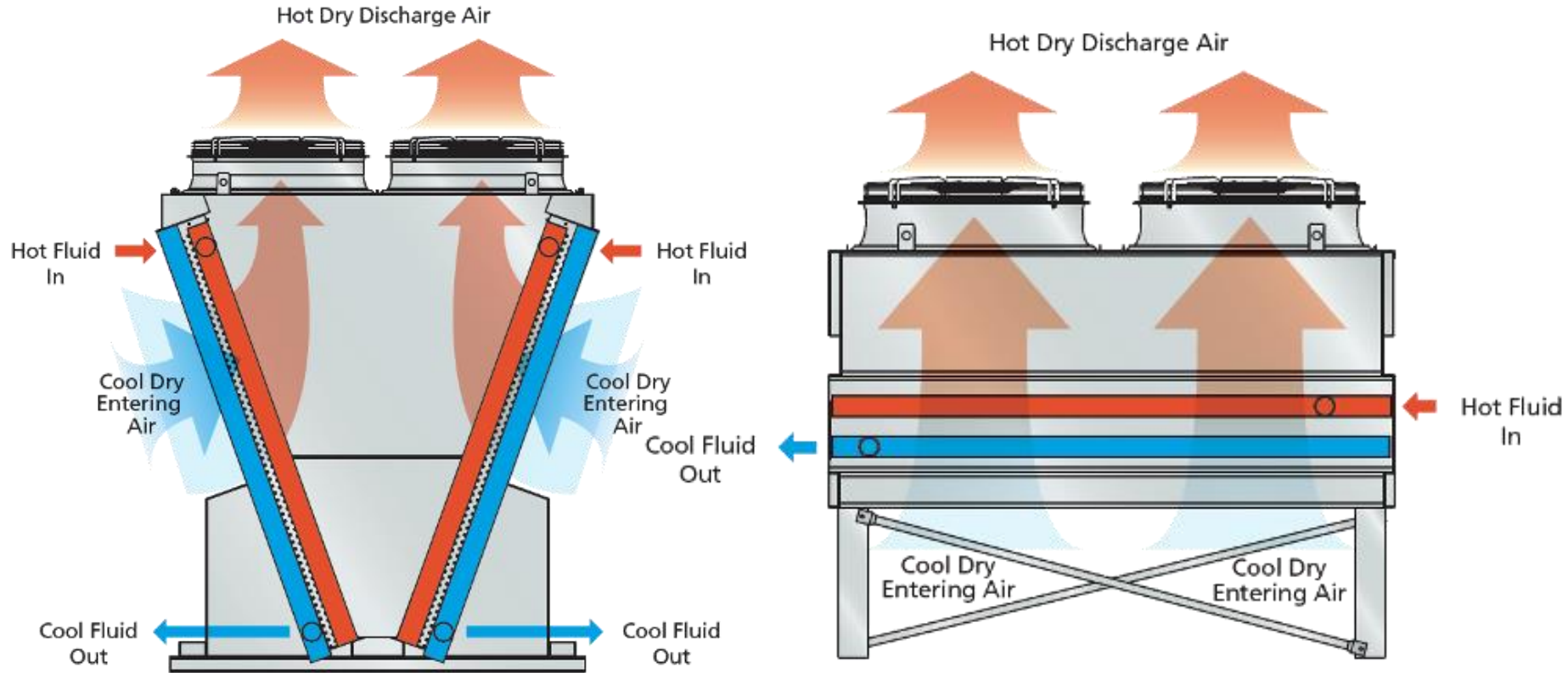
Централізовані системи теплостачання та холодостачання

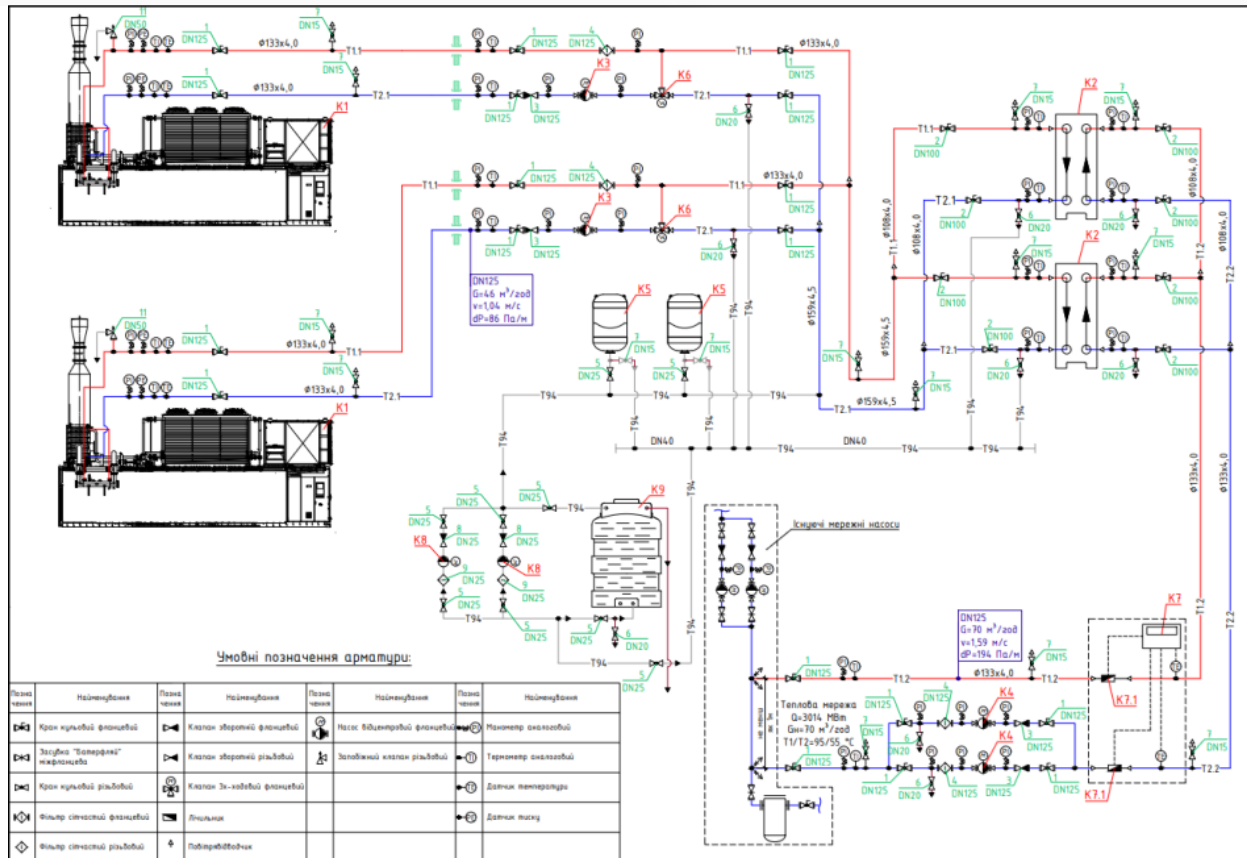
Комбіноване джерело тепла з когенераційною установкою

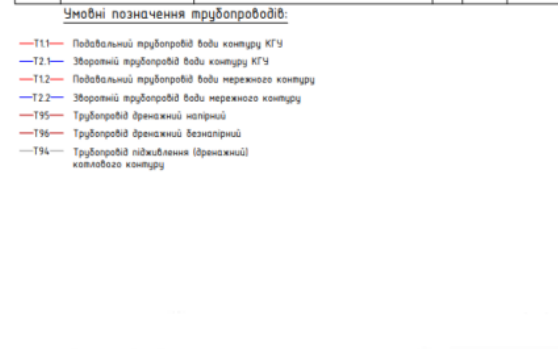
Сухі градирні

Розгорнута схема когенераційної установки

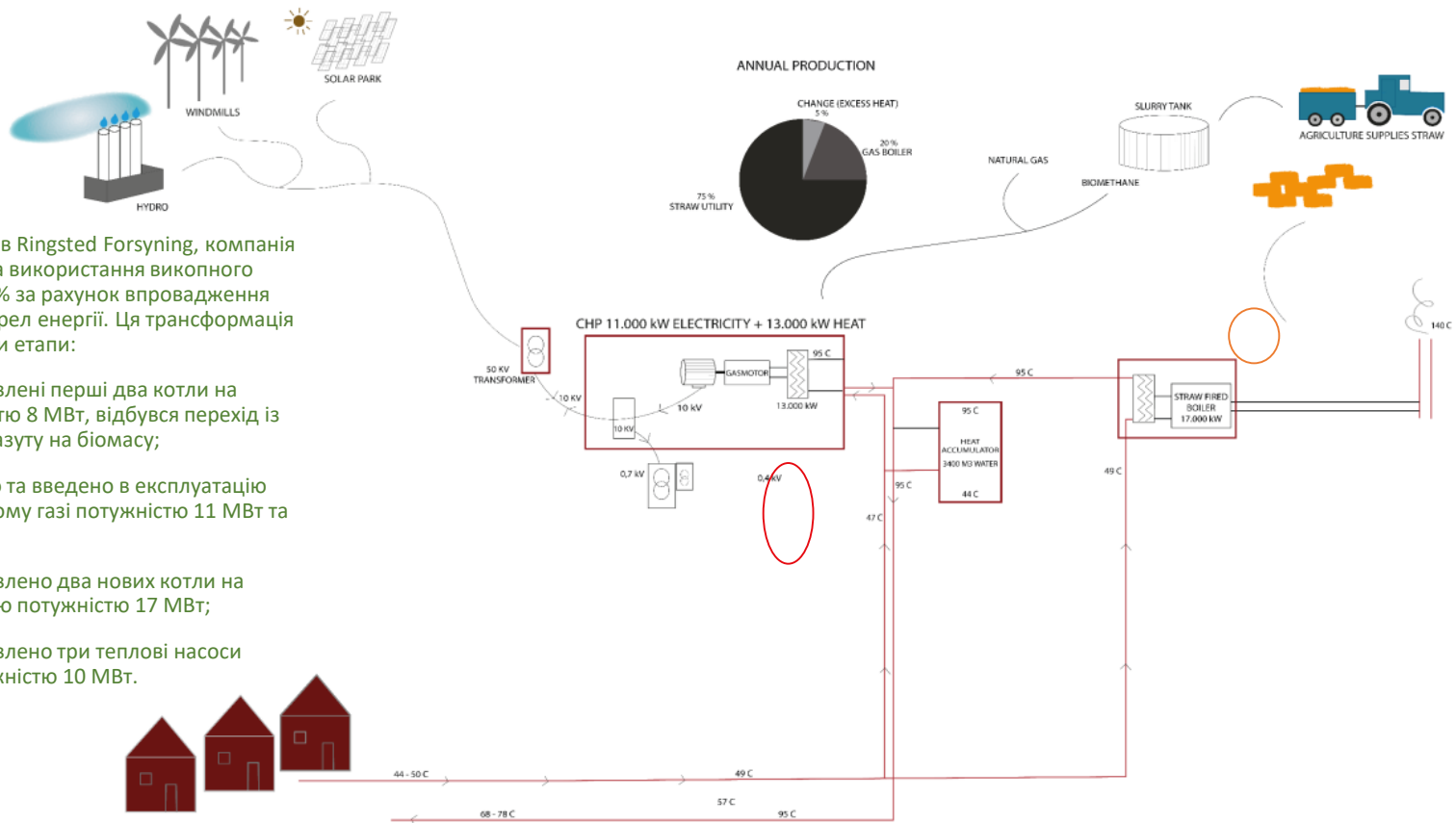

Експлікація обладнання					
Позиція	Позначення	Найменування	Кіл. шт.	Маса об'єкту, кг	Примітка
K1		Об'єкт обладнання			
		Когенераційна установка (КГУ) Q=1507 кВт DN100, РМ10, Т1/Т2=102/70°C			2
K2		Теплообмінник пластинчастий Q=1507 кВт, DN100, РМ16, Тмакс=150°C, ДР=30,52/17,0кПа	2		
K3		Циркуляційний насос КГУ G=46 м³/год, Н=20 м.в.ст., Рмакс=3,8кВт	2		
K4		Мережний насос G=70 м³/год, Н=10 м.в.ст., Рмакс=3,5кВт	2		
K5		Бак розширювальний V=300л, G T, РМ10	2		
K6		Клан три-ходовий	2		в комплекті з К1
K7		Лічильник теплової енергії двохходовий DN100	1		
K8		Насос підв'язки системи G=2 м³/год, Н=4,0 м.в.ст., Рмакс=0,75кВт	2		
K9		Бак залісу різних етиленгліколю V=3л	1		

Приклад.

Котельня, тепловий акумулятор та ТЕЦ у вигляді газопоршневого агрегату (Данія)

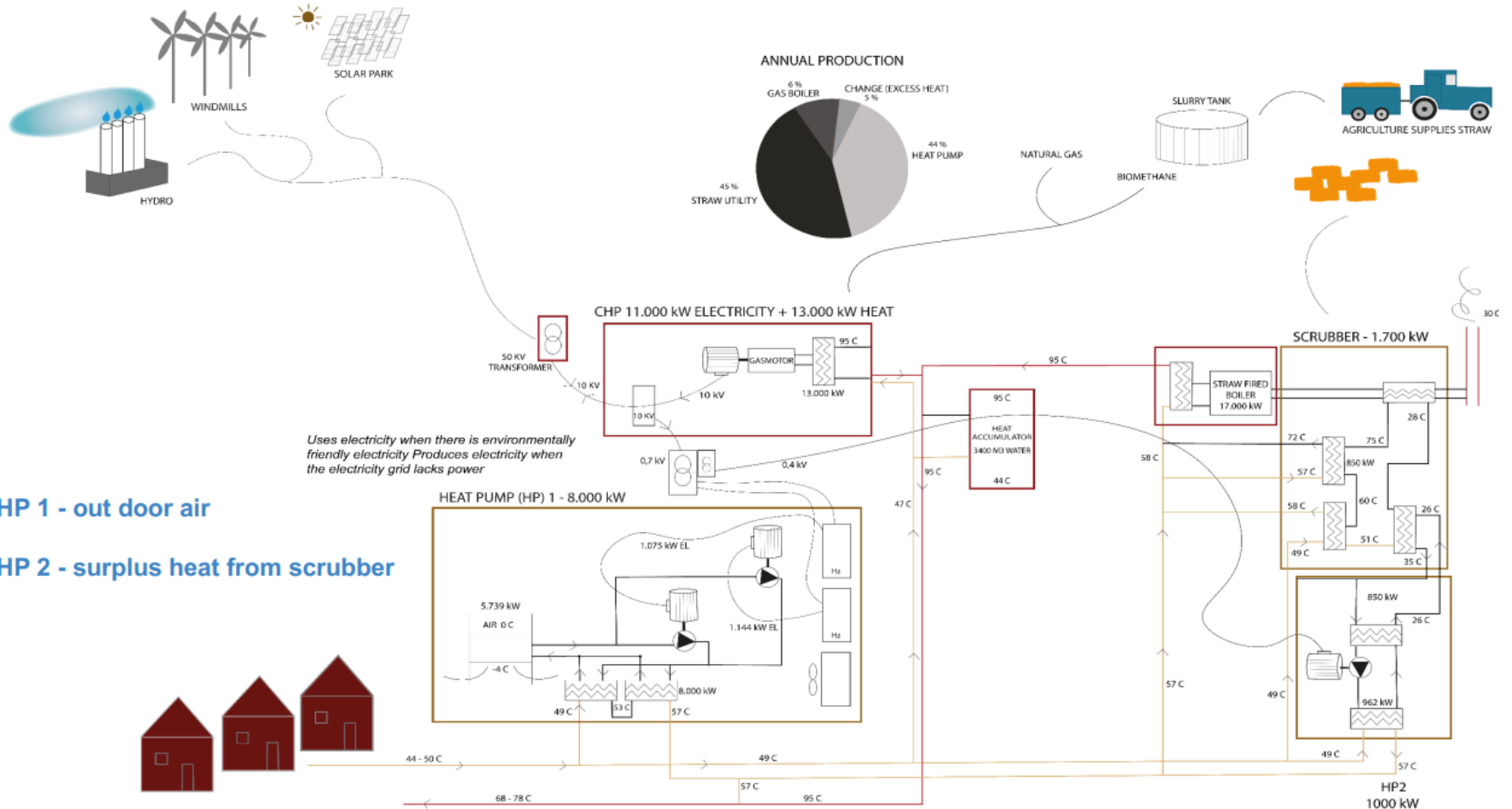

Менш ніж за 40 років Ringsted Forsyning, компанія ЦТ в Данії скоротила використання викопного палива зі 100% до 5% за рахунок впровадження відновлюваних джерел енергії. Ця трансформація відбувалася у чотири етапи:

- **1983 р.** – встановлені перші два котли на соломі потужністю 8 МВт, відбувся перехід із використання мазуту на біомасу;
- **1997 р.** – додано та введено в експлуатацію ТЕЦ на природному газі потужністю 11 МВт та 13 МВт;
- **2009 р.** – встановлено два нових котли на соломі загальною потужністю 17 МВт;
- **2020 р.** – встановлено три теплові насоси загальною потужністю 10 МВт.

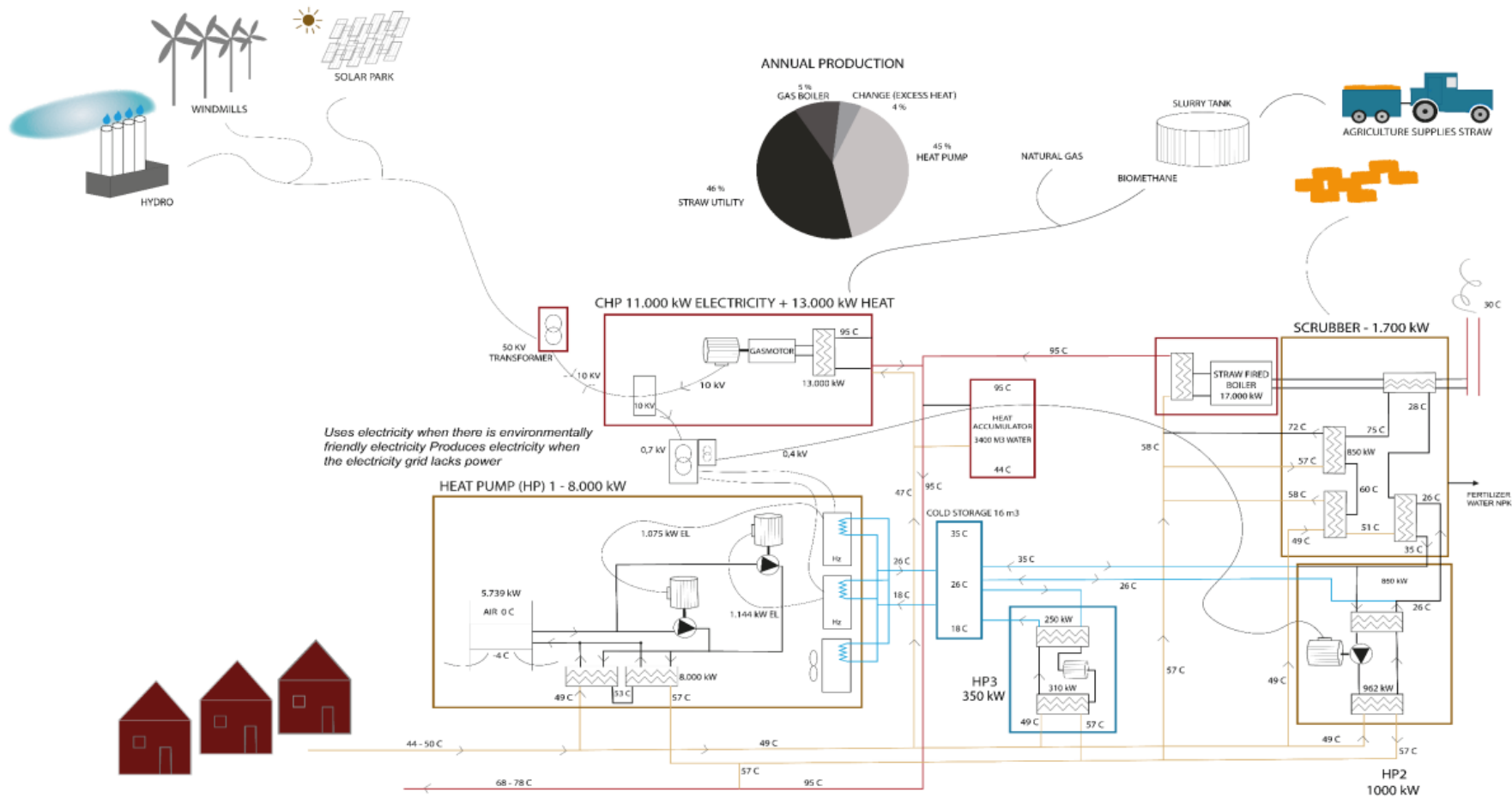
Приклад.

Котельня, тепловий акумулятор, ТЕЦ та два теплових насоси (Данія)

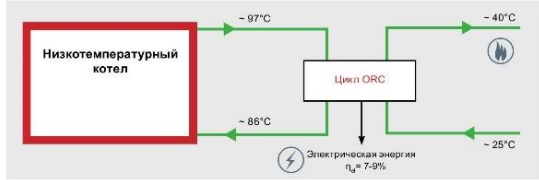
Приклад.

Котельня, тепловий акумулятор, ТЕЦ та три теплових насоси (Данія)

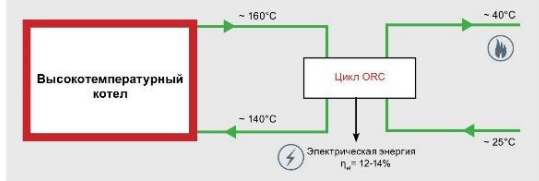

Спеціальні типи когенераційних установок

НИЗКОТЕМПЕРАТУРНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ORC с низкотемпературным котлом

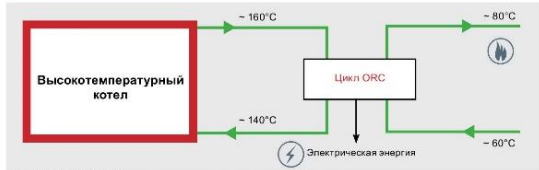

НИЗКОТЕМПЕРАТУРНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ORC с высокотемпературным котлом

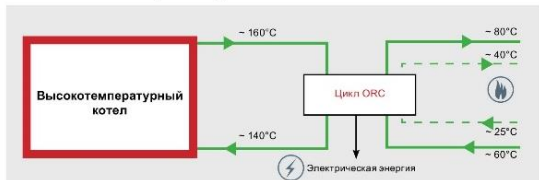
SINGLE MODE 1 для максимальной электрической энергии

- Использование тепла от 40°C
- Например: 100 кВт_т / 560 кВт_{эл} (40/25°C)

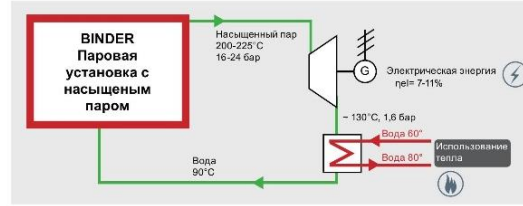
SINGLE MODE 2 для максимальной выработки тепла

- Использование тепла от 80°C
- Например: 60 кВт_т / 560 кВт_{эл} (80/60°C)

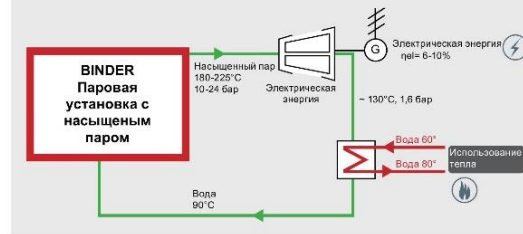
НИЗКОТЕМПЕРАТУРНЫЕ СИСТЕМЫ

Турбина насыщенного пара: турбина с противодавлением

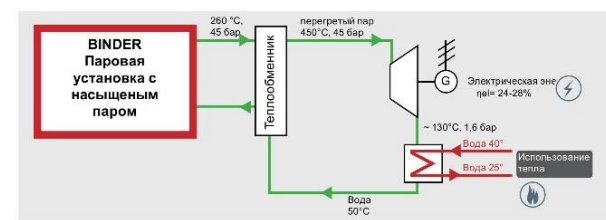
ВЫСОКОТЕМПЕРАТУРНЫЕ СИСТЕМЫ

Турбина насыщенного пара: винтовой расширитель

ВЫСОКОТЕМПЕРАТУРНАЯ СИСТЕМА

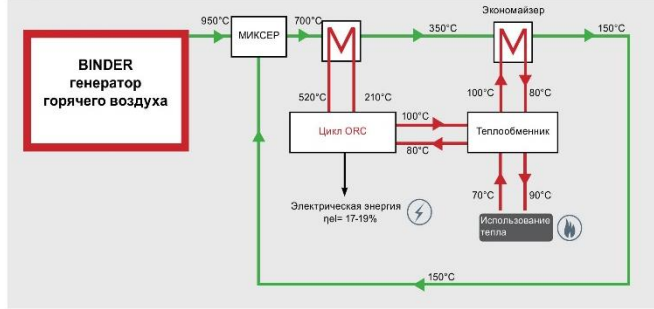
Турбина перегретого пара

ВЫСОКОТЕМПЕРАТУРНЫЕ СИСТЕМЫ

горячий воздух / горячий газ

Вариант 1

Вариант 2

